

ФІНАНСОВИЙ РИНОК ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ*Запорізька державна інженерна академія, каф. ОАОА*

Домінуючу роль на фінансовому ринку України відіграє банківська система. Але, на жаль, періодичні кризи в Україні приводять до неможливості зберегти і примножити свої заощадження, як в банківському секторі, так і в інших сегментах фінансового ринку.

За 26 років формування української державності, фінансовий ринок пройшов складний і неоднозначний шлях свого розвитку. Так динаміка зростання ВВП в Україні за 26 років незалежності може бути охарактеризована, як нестабільна і негативна. В порівнянні з 2008 р. ВВП України скоротився на 51,1%. Показник ВВП України в 2008 р. склав 180,116 млрд. дол., а в 2016 р. - 93,812 млрд. дол.

Аналіз показників інфляції за останні 26 років дає підстави зробити висновки, що інфляційні процеси не допомагали у розвитку бізнес-структур і зайнятості населення в Україні, а навпаки пригнічували їх стан. Облікова ставка НБУ стабілізувалась лише на початку 2000-х рр. та до 2007 р. склала 7-25 %, в 2007-2013 рр. знизилась до 6,5-12 %, в 2014 рр. – 9,5-14 %, в 2015 р. – 19,5-30 %, в 2016 р. – 22-18 %. Таке безпрецедентне підвищення обсягів ОВДП та прибутковості пасивних операцій Національного банку України в 2016 р. провокує спіраль структурного профіциту ліквідності у банківській системі з одночасною нестачею фінансових ресурсів у реальному секторі економіки. Тобто фінансовий ринок та приватні інвестиції знаходяться в досить пригніченому стані, а КБ вигідніше співпрацювати з інструментами НБУ, а не з приватним сектором.

Якщо порівняти активи фінансового ринку України до ВВП то підтверджуються вищезазначені факти і погляди на вітчизняний фінансовий ринок, як суттєво нерозвинений за кількістю учасників, інструментів та активів. Так, співвідношення активів банків до ВВП у 2009 р. складає 0,98, а у 2016 році - 0,63. Аналіз показників дає підстави зробити висновки, що фінансовий ринок України повноцінно не виконує свої функції ціноутворення та ліквідності. Крім того, такий стан вітчизняного фінансового ринку свідчить про суттєві «тіньові» кошти, які обслуговують ВВП. Єдиним домінуючим сегментом фінансового ринку є банківська система, де останні 3 роки також спостерігається регрес. Якщо ж порівняти коефіцієнти активів банків до ВВП в Україні та високорозвинених державах, то їх активи більше за ВВП в 1,5-6 разів.

Найбільш нерозвиненим сегментом фінансового ринку України – є недержавні пенсійні фонди, які взагалі становлять 0,5-1 % від ВВП. Відзначимо, що в світі вони відіграють важливу роль на міжнародних ринках капіталу, формують довгострокові інвестиції. Активи під управлінням 300 найбільших пенсійних фондів світу складають понад 15 трлн. дол. США. У регіональному розрізі лідирує Північна Америка: її частка за активами досягає 41,4 %, при цьому на США припадає 126 фондів. Далі йде Європа (29,5 %) і Азіатсько-Тихоокеанський регіон (24,7 %).

Отже, як показує 26-річний досвід формування фінансового ринку України, на жаль, ліквідного та конкурентного ринку створити не вдалось. Причиною є і макроекономічні дисбаланси, і відсутність довгострокової стратегії розвитку фінансового ринку, і неможливість стабілізації соціального, політичного і економічного стану в Україні. Крім того, для іноземних інвесторів не має чітких і прозорих правил, законодавчого захисту, гарантій від держави. Тому, в сучасний період, вкрай необхідно сформувати і поступово реалізовувати стратегію інституціонального забезпечення макроекономічної стабільності, що в подальшому при відповідних кроках по дерегуляції та при впровадженні системи захисту інвесторів сприятиме розвитку фінансового ринку України.

